

kovalo človeku značaj in način življenja ter določalo njegove fiziološke in psihološke reakcije. Orodje je bilo individualno, človek, njegov gospodar, je imel ves delovni proces pred seboj in sam je določal ritem dela. Človeka v tem sistemu označuje osebna iniciativa, poznavanje orodja in snovi, interes na izdelku, ki se mu instinktivno skuša dati značaj njegovega tvoritelja.

Mehanizacija pomeni predvsem obvladanje elementarnih naravnih sil in zmanjša pomen geografskih faktorjev, ki ne ločijo več kontinentov in ljudi. Psihološki učinki novih produkcijskih metod so nepregledni. Stroj je kolektiven in nezdružljiv s strogo individualno dejavnostjo. Delavec je služabnik stroja, ki teče po lastnem ritmu, ki ga ne določa več delavec. Današnje tovarno vodi kolektivno skupina strokovnjakov in delo izvršuje množica na pol kvalificiranih delavcev. Napol izučeni delavec je danes najpogostejši tip. Usoda današnjega delavstva je anonimnost, ki ima za posledico čisto drugačno delovno moralo. Osebna iniciativa je v takem sistemu nemogoča. Pri prevladajočem na pol izučenem delavcu ne gre za strokovno znanje, temveč je predvsem potrebna urnost in spretnost v gibanju, telesna vztrajnost pri streženju strojem, vestnost in pazljivost.

Stroj je izpremenil družbene odnose ljudi. Kmeta in obrtnika označuje elementarni individualizem, mehanizirani obrat pa zahteva kolektivno udejstvovanje in za osebno lastnino v taki družbi ni več ugodnih pogojev. Standarizira se celó zasebno življenje. Pasivnost, ki se je sicer ne zavedajo, ljudem v njihovem razmerju do kolektivnosti najbolj ustreza. Čeprav je življenjski krog današnjega človeka mnogo širši kot kmeta ali včerajšnjega obrtnika, saj je človek danes po časopisju, kinu, radiu v stalnem stiku z vsem svetom, vendar ničesar ne spoznava neposredno, vse vidi kot v zrcalu, kot na platnu.

Ta prevrat naglo likvidira preteklost in zahteva revizijo vseh prejšnjih narozov, kot da bi se rodil nov človeški rod. Toda kako bo človek prenesel te silne sunke v ravnotežje, ki ga je še poznal pred stoletjem in v manjši meri še pozneje, se vprašuje Siegfried. Danes je razvoj tehnike hitrejši kot razvoj duš. Kajti miselnost človeka je še vedno izpred industrijske dobe. Iz takega neskladnega napredka mora zrasti moralna kriza. Istočasno lahko govorimo o veličini in nebogljenosti modernega človeka. Imamo paradoksen pojav, da razne bistvene strani istega individua niso enakomerno razvite. Kolikokrat se družita čustveno življenje 19. stoletja s tehničnim znanjem 20. stoletja.

Zmaga nad naravo ni popolna, saj se istočasno s presenetljivim mehaničnim triumfom začena kulturno nazadovanje, ki se kaže v gospodarskih in kulturnih oblikah, ki bi jih lahko označili kot barbarske. In vendar ne gre za nič več in nič manj kot za usodo individua, kakor smo jo vajeni pojmovati v smislu krščanstva in v politiki v smislu francoske revolucije. Če hočemo ohraniti nove delovne metode in obenem človeka kot individuum, je skrajni čas, da ustvarimo novo estetiko, novo etiko, novo politiko. Ljudje so pozabili, da stoji za produkcijo človek. — A. K.

Pismo francoskih izobražencev

Zmotno bi bilo soditi posamezne narode po dejanjih njihovih uradnih predstavnikov. Kajti ljudje vendar drugače mislijo in tudi delajo, kolikor jim je pač mogoče spričo tega, da nimajo oblasti. Iz kriz zadnjih mesecev bo ostal v tem pogledu zanimiv in pomemben dokument — spomenica, ki jo je Zveza francoskih izobražencev poslala štirim predsednikom: republike, senata, parlamenta in vlade

gledé odgovornosti ministra Georges-a Bonneta pri vodstvu francoske zunanje politike v zadnjem letu. Spomenico so v imenu Zveze francoskih izobražencev podpisale znane osebnosti francoskega kulturnega in javnega življenja, kot profesorji Frédéric Joliot, Irène Joliot-Curie, Jean Perrin, vsi trije Nobelovi nagrajenci; profesorji Victor Basch, predsednik Lige za človekove pravice, Jacques Ancel, Albert Bayet, Edmond Vermeil in drugi.

Francoski izobraženci ugotavljajo nemir francoske javnosti, ki je spričo je-senske krize in novih groženj vsa zaskrbljena. Francoski izobraženci si štejejo za svojo dolžnost, da doženejo vzroke temu nevarnemu stanju. Vidiijo jih v tem, da so se opustile bistvene osnove francoske varnosti, da so se oslabile zveze in prijateljstva ter zmanjšal francoski ugled v svetu. Kdo je odgovoren za to? Francoski izobraženci so kritično in nepristransko na podlagi javnih dokumentov in informacij iz najboljših virov preučili francosko politiko zadnjega leta in ugotovili proti zunanjemu ministru Georges-u Bonnetu vrsto težkih dejanj. V 21 točkah svoje spomenice naštevajo dejanja, ki so po njihovem mnenju v odločilni meri privedla do današnjega stanja: zunanji minister Georges Bonnet je vplival na francoski tisk, da je pripravljalo razpoloženje za razkosanje Češkoslovaške, prikrival francoski javnosti mnoga odločilna dejstva, dajal lažne izjave, ravnal samovoljno zoper sklepe svoje vlade, vzdrževal svoje neuradne zveze z nekaterimi sosednimi državami po svojih posebnih odposlancih mimo rednih diplomatskih zastopstev. Po vseh teh težkih ugotovitvah zahtevajo francoski izobraženci nujno anketo o delovanju zunanjega ministra Georges-a Bonneta, da se francoska javnost pomiri in francoska politika očisti vsega, kar škoduje interesom francoskega naroda. A. K.

Opomba. Statistične podatke članka „Z naše severne meje“ v marčni številki Sodobnosti so zbrale članice društva „Dom visokošolk“, ki je v avgustu l. 1938. organiziral delovni tabor v Kapli na štajerskem (ne na Koroškem, kot je pomotoma objavljeno).

Svoje naročnike prosimo, naj oprostite, ker se je ta številka zaradi tehničnih razlogov malo zakasnila.